

ARKITEKTUR - OG DESIGNHØGSKOLEN I OSLO (AHO)

OG UNIVERSITETET I TROMSØ - NORGES ARKTISKE UNIVERSITET (UiT)

UiT / NORGES ARKTISKE
UNIVERSITET

Søknad om opprettelse av studieprogram

LANDSKAPSARKITEKTUR - FEMÅRIG INTEGRERT MASTER (fellesgrad)

[Oslo-Tromsø 02.10.17]

Søknad om opprettelse av femårig integrert masterutdanning i Landskapsarkitektur (fellesgrad), heretter omtalt som MA Landskapsarkitektur, fremmes med dette av Arkitektur- og designerhøgskolen i Oslo (AHO) og UiT Norges arktiske universitet (UiT).

1. Master i Landskapsarkitektur – bakgrunn

Bakgrunnen for opprettelse av studieprogrammet MA Landskapsarkitektur er å møte presserende samfunnsutfordringer knyttet til klimaendringer, urbaniseringsprosesser, forventinger om utnyttelse av naturressurser, migrasjon og minoritetsspørsmål. Den aktuelle situasjonen i nordområdene med klimaforandringer, nye handelsruter og ressursutnytting bidrar til en akselererende geopolitisk situasjon som raskt omformer de sirkumpolære områdene. Dette er et godt egnet globalt laboratorium for å produsere ny kunnskap for en bærekraftig samfunnsutvikling.

Nordområdene anses å være ett av Norges viktigste utenrikspolitiske interesseområde både sikkerhetspolitisk og økonomisk. Utnyttelse av naturgitte fortrinn og styrking av utdannings- og forskningsmiljøene er sentrale innsatsfaktorer i arbeidet for å bevare og skape ny aktivitet og bosetting i nord, samt for å gjøre Nord-Norge til en av landets mest skapende og bærekraftige regioner.

AHO - Institutt for urbanisme og landskap og UiT - Det Kunstfaglige fakultet (Kunsthøgskolen) satte høsten 2013 i gang et pilotprosjekt med en toårig masterutdanning i landskapsarkitektur i Tromsø. Dette samarbeidet har nå, etter snart fem år, resultert i ferdigstilling av en felles integrert mastergrad i landskapsarkitektur.

Stortinget besluttet i forbindelse med behandlingen av Statsbudsjettet 2016 å opprette 100 nye studieplasser (20 studenter pr. studieår) til dette studieprogrammet.

2. Master i Landskapsarkitektur – om studieprogrammet

Formelt grunnlag

Studieprogrammet MA Landskapsarkitektur¹ er utarbeidet og ferdigstilt på bakgrunn av sentrale krav gitt i [Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning](#) (studiekvalitetsforskriften), NOKUTs [Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning](#) (studietilsynsforskriften), samt AHO og UiTs Kvalitetssikringssystem forankret i [Lov om universiteter og høyskoler](#) (universitets- og høyskoleloven). Studieprogrammets faglige innhold, nivå, læringsutbytte og relevans følger dessuten europeiske fagspesifikke akkrediteringskrav til den internasjonale landskapsarkitektorganisasjonen – *International Federation of Landscape Architects (IFLA)*². Når studiet er godkjent av de to styrene ved AHO/UiT vil en søknad sendes til IFLA for akkreditering. IFLA akkreditering er et viktig kvalitetsstempel og et avgjørende fortrinn for at søkere skal velge seg til studieprogrammet MA Landskapsarkitektur ved AHO/UiT. I tillegg har de samarbeidende institusjonene AHO og UiT utarbeidet et felles avtaleverk gjeldende for dette studieprogrammet. Det vises til vedlagte *Konsortiumavtale (vedlegg 1)* og *Felles Studiekvalitetshåndbok (vedlegg 2)*

Mål

MA Landskapsarkitektur har som mål å utdanne kandidater med kunnskap om hvordan vi kan beskytte, formgi og videreutvikle spesielt sårbare landskap innenfor samfunn i endring. Naturskapte og menneskeskapte endringer påvirker både samfunn og økosystem i nord. En landskapsarkitekt med utdanning fra dette studieprogrammet skal være en dyktig formgiver som kan operere innenfor rammene av en bærekraftig samfunnsutvikling. Kandidatene skal kunne beherske landskapsarkitekturens materialer, metoder og verktøy, og bidra både i praksis, kunstnerisk og vitenskapelig til utvikling av faget. Av den grunn tar studiet utgangspunkt i det lokale for å etablere et globalt laboratorium som legger særlig vekt på nordlige forhold.

Nivå

Fullført utdanning kvalifiserer for mastergrad i landskapsarkitektur. MA Landskapsarkitektur er en femårig integrert profesjonsutdanning, og fullført utdanning (fem år) er en forutsetning for gradsopptak/ vitnemålutstedelse. Kandidater med fullført mastergrad vil være kvalifisert for opptak til PhD-program.

Innhold

Studieprogrammet er bygd opp omkring tre hovedstammer:

- Form: den kunstneriske dimensjonen i landskapsarkitekturen
- Systemer: både naturlige og menneskeskapte systemer
- Fellesrom: offentlige og allmenne rom

Studieprogrammet er utarbeidet av et meget godt kvalifisert fagmiljø³, med kompetanse til å vurdere hvordan landskapsarkitekturen som fagområde og praksis skal utvikles for å møte store utfordringer knyttet til klimaendringer, urbaniseringsprosesser, forventninger om utnyttelse av naturressurser migrasjon og minoritetsspørsmål. Erfaringene fra Masterprogrampiloten som AHO og UiT har samarbeidet om fra 2013, har vært viktige for utviklingen av studieprogrammets innhold.

---

¹ Se *Studieplan MA Landskapsarkitektur* for detaljerte opplysninger

² IFLA krav finnes [her](#)

³ Viser til vedlagte dokumentasjon vedrørende fagmiljø vedlegg 7., 9. og 10.

Fagmiljøer i Norge og utlandet har bidratt med innspill og sørget for at disse er godt forankret i IFLAs kvalitetskrav.

Studieprogrammets innhold er dimensjonert på bakgrunn av forventet studentinnsats tilsvarende 40 timer pr uke, fordelt på 30% støttefag og 70 % studio inkludert egeninnsats.

Organisering og struktur

Studiet MA Landskapsarkitektur er et heltidsstudium og en fellesgrad mellom AHO og UiT. Landskapsprogrammet er en femårig integrert master. Struktur og innhold samsvarer likevel med Bolognamodellen (3+2) til tross for at det ikke gis Bachelorgrad. Denne oppbyggingen har dannet grunnlag for fordeling av studieprogrammet på de to studiestedene. De tre første årene gir en grunnutdanning i landskapsarkitektur med Oslo som studiested. Studieprogrammet er bygget opp med bakgrunn i erfaringene fra AHOs Master i arkitektur, og med tilsvarende programdesign de tre første årene og noen sammenfallende emner. De to siste årene gjennomføres ved UiT slik at studentene kan trekke veksler på et stort fag/ekspertmiljø for sin spesialisering i nordlige forhold.

Undervisningsmetoder i form av utstrakt bruk av studio, arbeid i feltet og samarbeid med eksterne aktører/samarbeidspartnere, stiller krav til at studentene tar en aktiv rolle i læringsprosessen og sikrer samtidig at utdanningen har en relevant kobling til samfunn, forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid. Kunnskaper, ferdigheter og kvalitetsforståelser hos studentene utvikles primært gjennom studio-arbeidet. Det innebærer at studentens tilstedeværelse på skolen med mulighet for kontinuerlige og tette dialoger både med lærere og medstudenter er viktig. En typisk arbeidsuke vil da være en kombinasjon av studio med prosjektarbeid, forelesningsemner (støttefagene) og egenstudier.

Første opptak til programmet er høsten 2018. Av hensyn til studiekvaliteten og faglig kontinuitet vil den toårige pågående masteren (P-MA) fortsette til våren 2019. I 2022 vil det være studenter på alle trinn av utdanningen:

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Vår - 2023
ÅR 0	P-MA1 ⁴	P-MA2					
ÅR1		MA1	MA2	MA3	MA4	MA5	Diplom
ÅR2			MA1	MA2	MA3	MA4	MA5
ÅR 3				MA1	MA2	MA3	MA4
ÅR 4					MA1	MA2	MA3
ÅR 5						MA1	MA2

Første kull studenter på MA Landskapsarkitektur kommer til UiT høsten 2021.

Første kull uteksamineres våren 2023. Som det går frem av dimensjonering av fagmiljøet, er bemanningsplan og rekruttering lagt opp i forhold til denne oppbyggingen⁵.

⁴ P- MA1 er forkortelse for Pilot – Master første år. Tilsvarende viser P-MA2 til samme utdanning, andre år

⁵ Det vises til vedlegg Bemanningsplan fagmiljø

Læringsutbytte

Læringsutbyttene for studieprogrammet viser de sentrale kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse som er nødvendig for en landskapsarkitekt. Læringsutbyttene er knyttet til studieprogrammets sentrale kunnskapsområder; form, systemer og fellesrom. Beskrivelsene er i samsvar med det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket ved at studieprogrammets sentrale kunnskapsområder er kategorisert i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse, samt at læringsutbyttenes nivåbeskrivelse samsvarer med rammeverket for 2. syklus.

Kvalifikasjonsrammeverkets beskrivelser for 2. syklus har vært brukt for å beskrive hvilken kunnskaper og ferdigheter som forventes oppnådd, og de fagspesifikke situasjoner kunnskaper og ferdigheter skal benyttes i. I tillegg har rammeverkets beskrivelser som gjelder hva som forventes av selvstendighet, evner til analyse, vurderinger og nyskaping blitt lagt til grunn ved utarbeidelse av læringsutbyttene. Prosjektering som arbeidsform er sentral i undervisningen og har påvirket innholdet i læringsutbyttebeskrivelsene.

Studieprogrammet bygger på tre sentrale kunnskaps-områder og dette har vært trukket inn i arbeidet med å utforme beskrivelsene, samt at utdanningen skal ha et fokus på sårbare landskap og nordlige forhold. Studentene forventes gradvis å ta selvstendig ansvar for utvikling og ledelse av egne arbeider/ prosjekter som forberedelse til en aktiv yrkestilværelse, hvor de skal vise evne og vilje til å bidra til utvikling og endring innenfor sitt fagfelt. Kandidatene vil etter avlagt diplomeksamen ha inngående kunnskap om landskapsarkitekturen som praksis, kunst- og vitenskapsdisiplin - dens medier, historie, teori og metoder. De vil beherske landskapsarkitekturprosjektering gjennom spesialisert innsikt om natur- og menneskeskapte materialer og kunne analysere kritisk og diskutere hvordan landskapsarkitekturen påvirker omgivelsene på kort og lang sikt, med særlig vekt på kulturforståelse, sted og relasjonen mellom naturgrunnet og det menneskeskapte.

Læringsmiljø og dimensjonering av studiet

For å sikre at studentenes læringsmiljø ivaretas er dimensjonering av ny MA Landskapsarkitektur satt til et årlig opptak av maksimalt 20 studenter. Undervisningsformene består i stor utstrekning av studio og arbeid i åpne undervisningslandskap, og forutsetter aktiv studentdeltagelse med god interaksjon mellom studenter og mellom student/lærer. Opptak av flere enn 20 og færre enn seks (6) studenter vil derfor redusere optimal studiekvalitet og læringsmiljø. Ettersom søkertall/ søkergrunnlag til tilsvarende studier er såpass høyt⁶, er risiko knyttet til minimumsopptak vurdert å være ubetydelig. I tillegg siler opptaksprøver søkere, slik at de studentene som takker ja til studieplass er dedikerte og stabile, og frafallet lite⁷

Infrastruktur

Pilotmasterprogrammet har hatt undervisningslokaler på samme adresse som Kunstakademiet i Grønnegata 1, Tromsø. MA Landskapsarkitektur overtar disse lokalene og UiT har signert avtale med huseier om utvidelse av lokalene som sikrer at studenter og ansatte får fullverdige lokaler ved UiT. Ved AHO istandsettes en ny fløy av Maridalsveien 29 for å kunne ta imot studenter og ansatte. Det vil bli foretatt en utvidelse av infrastruktur og tilpassing av bruk for landskapsarkitekturutdanningen.

---

⁶ jf Avsnittet *Rekrutteringsgrunnlag* del 3

⁷ jf Avsnittet *Studentproduktivitet* del 3

Eksterne aktørers medvirkning i kvalitetssikringsarbeidet

Utdanningskvaliteten og den videre kvalitetssikring av MA Landskapsarkitektur forutsetter ett tett samarbeid med eksterne aktører. Gjennom pilotperioden er det opprettet et betydelig eksternt nettverk av samarbeidspartnere som direkte vil medvirke til studieprogrammets utdanningskvalitet gjennom deltagelse i undervisning, og også ha viktige roller i evalueringsarbeidet knyttet til studieprogrammet. Det vises her til *Felles studiekvalitetshandbok* for konkret beskrivelse av system for ekstern evaluering, markedsundersøker og kandidatundersøkelser. Samarbeidsaktører som er opparbeidet gjennom piloten og inngår i nettverket er blant annet Husbanken, Kystverket, Barents - sekretariatet, Arktisk Råd, Framsenteret, Bioforsk Nord, Vardø Restored, Porsanger kommune gjennom det kommunale foretaket [Porsanger i utvikling](#) og Tromsø kommune. Samarbeidet med Tromsø kommune har i pilotperioden vært omfattende, inspirerende og lærerikt for studentene, og lagt grunnlaget for at det nye studieprogrammet MA Landskapsarkitektur har en viktig ekstern aktør i umiddelbar nærhet. I de tre første årene vil de samarbeidspartene som er etablert ved AHO, som eksempelvis Oslo kommune, Norsk institutt for vannforskning (NIVA), Norsk institutt for naturforskning (NINA), Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), NMBU, Akershus fylkeskommune, Lørenskog, Bærum, Ås kommuner være viktige.

Internasjonalisering og kobling til FoU

I tillegg til ovennevnte nasjonale aktører/samarbeidspartnere vil studiet dra veksler på samarbeidsaktører i nettverkene som inngår i AHOs internasjonale master og nettverket Institutt for urbanisme og landskap ved AHO bringer inn i fagmiljøet⁸. Studieprogrammet MA Landskapsarkitektur vektlegger forskningsbasert undervisning, et kombinert lokalt/internasjonalt orientert perspektiv og tett kontakt med eksterne aktører i praksisfeltet. Parallelt med utviklingen av studiet har det derfor vært arbeidet aktivt og systematisk for å etablere ny forskning på nordlige landskap og også bygge et landskapsfaglig forsknings- og undervisningsmiljø av internasjonalt format sammen med arkitekturfaglige miljøer i nordområdene, spesielt i Russland, Sverige, Finland, Grønland og Canada. Det vises i denne sammenheng spesielt til forskningsprosjektet [Future North](#) finansiert under NFRs SAMKUL-program⁹.

Dette internasjonale nettverkssamarbeidet vil ha en betydelig rolle i kvalitetssikring av studiets faglige innhold, nivå, læringsutbytte og relevans gjennom felles forskningsarbeid, felles forsknings- og undervisningsprosjekter og gjensidige utvekslingsavtaler. Øvrige internasjonale nettverk har her også stor betydning, blant annet University of Montreal og The State University of New [Rutgers](#), ENSNP – [Ecole Nationale de la Nature et du Paysage à Blois](#), og det globale undervisnings-nettverket [Latitudes](#), etablert ved Westminster University. AHO har god erfaring med bruk av professor II stillinger fra relevante fagmiljø som benyttes aktivt og systematisk til kritisk vurdering av både eksisterende og nye studieprogram. I forbindelse med utvikling av studieprogrammet MA Landskapsarkitektur er det spesifikt fagmiljøet fra *Landscape Architecture and Urban Design at Massachusetts Institute of Technology* (MITT) og Harvard GSD som i flere omganger har bistått med kritisk vurdering av studieprogrammets utforming og profil.

---

⁸ Det vises til vedlegg 12 Nasjonale/internasjonale samarbeid/nettverk

⁹ Se for øvrig prestisjepris utdelt til masterkurs på pilotutdanningen ved AHO/UIT [her](#)

Studenter gis mulighet til å reise på utveksling i 7,8 og 9. semester¹⁰, samt at mottak av innreisende studenter er lagt til studieprogrammets to siste år. Studentene inngår for øvrig i hele studieløpet i en internasjonal kontekst. De knyttes fra studiestart an til fagmiljøet i AHOs internasjonale 2-årige master, som sammen med MA Landskapsarkitektur samlet vil utgjøre et fagmiljø med stort nasjonalt og internasjonalt nettverk. Gjennom utvalgte felles forelesninger, prosjekter/FoU-prosjekter, deltakelse på medstudenters presentasjoner, samt felles verkstedsarealer, vil studenter og vitenskapelige ansatte kunne trekke gjensidige veksler på hverandre på tvers av studieprogramtilhørighet. Timeengasjerte praktiserende landskapsarkitekter rekruttert på kunstnerisk grunnlag, internasjonale gjesteforelesere og sensorer, og bruk av reelle landskapsprosjekter som tema for prosjektoppgaver i studioundervisningen gjennom hele studieprogrammet, er også viktig bidrag til internasjonalisering på undervisningsstedene. I tillegg får studentene muligheter til å delta på ulike internasjonale arenaer, eksempelvis konkurransearenaen *The Rosa Barba Landscape Prize* som samler verdens mest betydningsfulle utøvere innenfor landskapsarkitektur. I 2014 kom AHOs master til finalen i denne konkurransen og fikk hederlig omtale for sin landskapsorienterte urbanisme¹¹.

Felles avtaleverk

Som nevnt innledningsvis er kvalitetssikringen av MA Landskapsarkitektur basert på de respektive institusjonenes kvalitetssystemer. I *Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten § 2-5* stilles imidlertid utfyllende krav til fellesgrader. Dette er ivarettatt gjennom studieprogrammets felles avtaleverk *Konsortiumavtale* (vedlegg 1) og *Felles Studiekvalitetshåndbok* (vedlegg 2). Det framgår av gjeldende avtaleverk hvilke deler av fellesgraden de samarbeidende institusjonene har ansvaret for, og hvilke deler det er opprettet spesielle regler og rutiner for m.h.t utvikling og kvalitetssikring av fellesgraden som helhet.

Studieprogrammet styres av et konsortium og operativ *faglig ledelse* er tillagt eget *programstyre* (se vedlegg 1). Begge styrene er sammensatt av medlemmer fra begge institusjoner. Det overordnede ansvaret for kvalitetssikring av fellesgradsprogrammet er tillagt konsortiumstyret. Konsortiumstyret fastsetter reglement for programstyret som ivaretar den operative ledelsen av studieprogrammet. Programstyret har bred faglig sammensetning av vitenskapelige ansatte fra det aktuelle fagmiljøet, studieadministrasjon fra begge institusjoner er representert og alternerer som sekretær for programstyret. Se for øvrig konsortiumavtalens punkt 3b.

Utfordringer med fellesgrad og geografisk spredning

I en fellesgrad mellom to institusjoner med så stor geografisk avstand, må det være ekstra fokus på å sikre at læringsmiljøet som helhet blir ivarettatt. Ikke minst for å forhindre frafall ved skifte av studiested. Under pågående forberedelser for oppstart av studieprogrammet er det derfor rettet spesiell oppmerksomhet mot at:

- studentenes overgang til UiT i fjerde året blir smidig og uproblematisk
- studentene har tilgang til infrastruktur og IKT løsninger ved begge institusjonene i hele utdanningsløpet
- fagmiljøet skal oppleves og fremstå som ett felles fagmiljø

---

¹⁰ Det vises til vedlegg *Utteksling- og samarbeidsavtaler*

¹¹ <http://landskapsarkitektur.no/data/artikler/aho-landskap-til-finalen-i-barcelona>

For at studentenes overgang fra AHO til UiT skal bli smidig, forutsettes det samarbeid mellom studentsamskipnaden i Oslo og Tromsø. Studieadministrativ personale vil ha særskilt fokus på dette, og bistå i denne overgangen.

Samarbeidet om masterpiloten har allerede gitt institusjonene erfaring knyttet til IKT-løsninger.

Dette må etableres en IT-infrastruktur som krever nært samarbeid mellom IT-avdelingene ved begge institusjonene. Dette må være på plass før de første studenten kommer til Tromsø i 2021. Ansvar for at dette følges opp er tillagt konsortiumstyret, jfr. konsortiumavtalens pkt.5 - i). Øvrig infrastruktur som bibliotek, verksteds-arealer og andre spesialrom vil være tilgjengelig for studenter på begge institusjonene i hele utdanningsløpet.

Konkurranseskraft og attraktivitet for både studenter og vitenskapelig ansatte forutsetter et betydelig fagmiljø, både i kvalitet og størrelse. Derfor legges det spesielt vekt på at fagmiljøene ved de to institusjonene oppleves og fungerer som et felles fagmiljø. De faglige ansatte knyttet til studieprogrammet vil delta i undervisning, feltarbeid og verkstedarbeid ved begge institusjoner og gjennom alle år i studiet¹² og vil ved denne form for gjennomgående organisering fremstå som et felles fagmiljø. Dette er for øvrig i seg selv undervisningsformer som fremmer godt læringsmiljø. At utdanningen i tillegg er basert på en tett lærer-student relasjon gjennom hele studieprogrammet, gir fagmiljøet mulighet for å fange opp hvordan studentene faktisk har det og anledning til å sette inn tiltak som har positiv effekt på studentenes læringsmiljø. Rent formelt er det også i organiseringen av studieprogrammet lagt vekt på å ivareta helhet og nærhetsprinsipp i denne utdanningen ved at alle styrer, råd og komiteer skal ha representasjon fra begge institusjonene jfr. vedlagte avtaleverk.

---

¹² Se vedlegg 6. Fagmiljøets planlagte faglige bidrag i studiet, kolonne 10

3. MA Landskapsarkitektur –samfunnets behov for aktuell kompetanse

Samfunnsrelevans

Landskapsarkitekter arbeider i både offentlig og privat sektor. Landskapsarkitekter har forståelse for den romlige sammenhengen mellom by, landskaper og territorier, og kan gi form til omgivelsene våre gjennom alt fra prosessledelse, by- og tettstedsplanlegging til design- prosjekteringsarbeid.

Studieprogrammets profil legger til rette for formgivende utforskning. Nærhet til kunstfaglig kompetanse og utveksling med kunstfaglig forskning, i kombinasjon med støttediscipliner fra samfunns- og naturvitenskap, er viktige grep for å finne løsninger på samfunnsutviklingen fremover.

Studieprogrammets relevans er uomtvistelig. Det vises her til støtteerklæringer gitt fra sentrale aktører i Nord-Norge i forkant av søknad om nye studieplasser (vedlegg 5). I en studie utført av Samfunnsøkonomisk analyse i 2017 slås det fast at byplanleggere og landskapsarkitekter tilhører de profesjonene vi vil ha behov for fremover¹³. Underskudd av planleggerkompetanse i kommunesektoren er videre bakgrunn for Stortingets vedtak i juni 2017 der sitat «*Stortinget ber regjeringen sette i gang et arbeid for å øke utdanningskapasiteten i offentlig planlegging*»¹⁴. Samfunnets behov for denne kompetansen understøttes også av svar fra gjennomført kandidatundersøkelse våren 2017 som inkluderte både pilotutdanningen og landskapsstudiet ved AHO. Resultatene her viser at 83% av de uteksaminerte kandidater i perioden 2013-2017 har fått fast relevant jobb. 6 % sitter i midlertidige stillinger mest 11% enten har fortsatt studiene på phd nivå eller er jobbsøkere.

Andre studieprogram i Landskapsarkitektur

I tillegg til ny MA Landskapsarkitektur, som erstatter det toårige pågående pilotprogrammet ved AHO/UiT, finnes det ytterligere to høyere utdanningstilbud i Landskapsarkitektur:

1. Fem-årig Master i Landskapsarkitektur ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet i Ås (NMBU)¹⁵
2. To-årig engelskspråklig Master i landskapsarkitektur ved AHO

Profilene til de to landskapsarkitekturutdanningene ved NMBU og AHO er noe ulik. NMBU sitt program kjennetegnes av å tilhøre en mer polyteknisk tradisjon der støttefagene ikke er integrert i studioundervisning, men undervises som egne avgrensede emner i løpet av et typisk semester. AHO med sin studioundervisning vektlegger at støttemener både skal inngå i studio og som egne emner og dermed informerer formgivningsprosessen direkte.

Ved AHO har det vært undervist i landskapsarkitektur siden 2005. Fag- og studiemiljøet ved AHO er inspirert av *landscape urbanism*, en retning innenfor faget som vokste frem på 90-tallet, med 'systemiske' tilnærming til både land og bymiljøer som landskap. Målet var å sørge for at økologi, infrastruktur, bolig- industri- og rekreasjonsområder var optimalt tilpasset hverandre og på naturens premisser. *Landscape Urbanism* har imidlertid et sterkere fokus på design enn de mer tradisjonelle økologiske tilnærmingene. Fagets oppgave er i våre dager å integrere hensyn til jordbruk, arkitektur, natur, infrastruktur og urbanisering. Dette perspektivet betrakter landskap som et levende system av byer, rurale kulturlandskap og helt eller delvis urørte naturområder.

¹³ Rapport R73 -2017 «Framtidens behov for akademikere» - se [her](#)

¹⁴ Dokument 8:44 S (2016-2017) Inst. 300 S (2016-2017), Vedtak 708

¹⁵ 100 årsjubileum i 2019

Fagets grunnleggende fundament er formgivning av både naturlige og kunstferdige materialer og systemer samt design av sosiale byrom. De designende disipliner har forslagsstillelse og eksperimentering som sitt grunnlag.

Den faglige profilen i den nye femårige MA Landskapsarkitektur bygger videre på tradisjon, kunnskap og erfaring fra denne disiplinen (*Landscape Urbanism*). De siste årene har denne disiplinen beveget seg i retning av nye kartleggingsmetoder og undersøkelser av alle lag i et landskap, og har hatt stigende innflytelse på arkitektur og byplanlegging. Disiplinens fremste kjennetegn i dag er evnen til å koordinere kunnskap og ekspertise fra en rekke fagfelt.

Innenfor det nye studieprogrammet MA Landskapsarkitektur ved AHO /UIT utfordres disiplinen ytterligere i form av å ta for seg store territorier som ikke lett lar seg innlemme i et tradisjonelt landskapsbegrep. Som landskapsarkitekt må man i framtida kunne beherske landskapsarkitekturens materialer, metoder og verktøy under helt nye betingelser hvor naturskapte og menneskeskapte endringer påvirker både samfunn og økosystem. Dette er særlig framtrædende i Nord. Derfor tar dette studieprogrammet utgangspunkt i det lokale for å etablere et globalt laboratorium som legger særlig vekt på nordlige forhold. Det blir nødvendig å ta i bruk nye kartleggingsmetoder og designløsninger som kan bidra i forvaltning i landskap som er under stort press.

Det eksisterer med andre ord pr. i dag ingen annen femårig utdanning i Landskapsarkitektur med tilsvarende innretning mot det kunstneriske og formgivende som viktige tilnæringsmåter for å løse utfordringer i Nordlige og arktiske områder.

Rekrutteringsgrunnlag

Ved vurdering av rekrutteringsgrunnlaget til et nytt studium i MA Landskapsarkitektur er tilgjengelige søknadsdata i Database for statistikk for høyere utdanning, interne registreringer og den samlede kapasitet som finnes innenfor lignende studietilbud lagt til grunn. Søkertall viser at det generelt sett er meget stor interesse for fagområdet Landskapsarkitektur, her illustrert med søkerne som har disse studietilbudene rangert som sitt førstevalg:

Søkertall - førsteprioritetssøkere NMBU:

Studieprogramnavn	2015	2016
	Førsteprioritetssøkere	Førsteprioritetssøkere
Landskapsarkitektur – fem-årig	191	195

Kilde: Database for statistikk høyere utdanning

Opptakstall ved NMBU var i samme periode henholdsvis 63 studenter i 2015, og 65 studenter i 2016. Dette tilsvarer 3 førsteprioritetssøkere pr. opptatt student 2015/2016, og må betraktes som meget høyt etterspurte studieplasser.

Søkertall- førsteprioritetssøkere AHO:

Studieprogramnavn	2015	2016
	Førsteprioritetssøkere	Førsteprioritetssøkere
To-årig Master i landskapsarkitektur	157	162

Kilde: Database for statistikk høyere utdanning

Opptakstall ved AHO var i samme periode h.h.v 25 (2015) og 22 (2016) studenter, noe som gir 6,28 søkere pr. opptatt student i 2015, og 7,04 søkere pr. opptatt student i 2016. Også dette er solide søkertall pr. studieplass.

Tallgrunnlaget viser at etterspørsel/ rekrutteringsgrunnlaget knyttet til tilsvarende eller lignende studietilbud ved egen eller andre institusjoner pr. i dag langt overstiger opptakskapasitet. Det er også grunn til å anta at søkere til andre fagrelaterte studietilbud vil inngå i rekrutteringsgrunnlaget. I 2017 var det 945 førsteprioritetssøkere til 60 plasser på Arkitekturutdanningen ved AHO, som forøvrig er et av de ti mest populære studiene i Norge. Det er grunn til å tro at enkelte av disse søkerne vil være aktuelle søkere til ny MA Landskapsarkitektur. Ved etablering av en ny master i landskapsarkitektur i 2018 vil Norge kunne tilby en årlig opptak på av rundt 80 studenter til integrerte 5-årige masterløp i landskapsarkitektur, i tillegg til 15-20 plasser i 2-årig masterløp. Dette betyr at det vil uteksamineres i overkant 100 landskapsarkitekter årlig.

Søkertall for den to-årige pilotutdanningen ligger ikke registrert i DBH ettersom dette studiet har vært en pilot. Institusjonsinterne tall viser imidlertid til at søknadstall har vært stabile gjennom hele perioden fra 2013, med en veldig oppsving fra høsten 2017 (årlig rundt 45 søkere til 143 søkere.) Dette studiet har en annen rekrutteringsgruppe ettersom det retter seg mot søkere som allerede har en BA i landskapsarkitektur, men viser likevel at det er interesse for denne type utdanning i Tromsø.

Studentproduktivitet

Gjennomføringsgrad på normert tid i eksisterende utdanninger er tradisjonelt høy, og risiko knyttet til frafall, og svekket læringsmiljø underveis i studieprogrammet ansees som minimal. Tall fra DBH som viser antall studiepoeng studentene har avlagt/bestått, viser følgende studentproduktivitet ved NMBU og AHO i 2015 og 2016 :

NMBU :

Studieprogram	Studiepoeng pr. student 2015	Studiepoeng pr. student 2016
Landskapsarkitektur	50,6	53,3

Kilde: Database for statistikk høyere utdanning

AHO:

Studieprogram	Studiepoeng pr. student 2015	Studiepoeng pr. student 2016
Master i landskapsarkitektur	55,8	50,4

Kilde: Database for statistikk høyere utdanning

Tallene understøtter at opptak av studenter på tilsvarende studier med opptaksprøve, har studenter som er dedikert til studiet og at studieprogrammene holder høy kvalitet. Tilsvarende tall universitetene er omkring 43 ECTS. pr student, og for alle statlige vitenskapelige høyskoler omkring 47 ECTS. pr student i samme periode.

4. MA Landskapsarkitektur- Fagmiljøet

Fagmiljøets kompetanse, robusthet og faglige relevans

Fagmiljøet som har utviklet studieprogrammet springer ut fra et etablert fagmiljø ved Institutt for urbanisme og landskap ved AHO og Kunstfak ved UiT. Den felles piloten, etablert i 2013, har vært sentral for utvikling av fagmiljø og samarbeid på tvers av de to institusjonene. AHO har tilbudt en toårig mastergrad i landskapsarkitektur siden 2005, og har et etablert doktorgradsprogram der 18 kandidater de siste 10 årene har disputert med avhandlinger innen fagfeltene urbanisme og landskapsarkitektur. For tiden pågår det flere doktorgradsprosjekter innen landskapsarkitektur med et nordlig fokus, tett knyttet til studieprogrammets faglige profil. Det er også lagt en betydelig forskningsinnsats knyttet til det nordlige og landskapsarkitektur. Nær 40 % av publikasjonene til forskningssenteret *Oslo Center for Urban and Landscape Studies* (OCULS) er knyttet til landskapsarkitektur og urbanisme i nordlige/arktiske forhold¹⁶.

Det etablerte fagmiljøet ved AHO er ansatte i en kombinasjon av akademisk og kunstnerisk grunnlag. Det er 17 førstestillinger knyttet til landskapsprogrammet, av disse er halvparten i hovedstillinger. Fagmiljøet har vært stabilt over tid, og 5 av de 8 faste ansatte har vært ansatt ved institusjonen i mer enn 5 år, og over 75 % har førstestillingskompetanse. Studieprogrammet er utviklet av et fagmiljø som er stabilt, robust og som forsker eller har en kunstnerisk praksisbasis innenfor studieprogrammets profil. En del av det etablerte fagmiljøet vil fortsatt bidra direkte inn i landskapsprogrammet, enten ved undervisning eller forskning, samt at det er lagt plan for rekruttering som skal sikre ytterligere kompetanse og dimensjonering av lærerkreftene ved studiet..

Ved UiT er ny professor til studieprogrammet tilsatt med oppstart 1.2.2018, og ansettelse av stipendiat er under oppfølging. I tillegg vil det fagmiljøet ved UiT som har vært knyttet til masterpiloten også være knyttet til MA i landskapsarkitektur (se vedlegg 9.). Det dreier seg om gjestelærere fra ulike samfunnsvitenskapelig og naturfaglige fagmiljøer ved UiT, engasjerte deltidsansatte og timelærere blant landskapsarkitekter og andre relevante fagpersoner i privat næringsliv og offentlig tjeneste (se vedlegg 9).

Det legges opp til at det i perioden 2017-2021 skal rekrutteres til sammen 9,3 vitenskapelige stillinger fordelt på seks 100% førstestillinger (fire ved AHO og ytterligere to ved UiT), en 50% førstestilling, en 30% tegnelærer og fem 50 % universitetslektorer (tre ved AHO og to ved UiT-se vedlegg 8.). I tillegg vil det knyttes professor II-stillinger, stipendiatstillinger og timelærerstillinger til miljøet. Det vises for øvrig til vedlegg 6. *Fagmiljøets planlagte faglige bidrag i studiet* og vedlegg 7. *Bemanningsplan*.

Bemanningsplan

Bemanningsplanen for MA Landskapsarkitektur er utarbeidet på grunnlag av a) krav fastsatt av NOKUT jf. Studietilsynsforskriftens §2-3, b) fokus på helhetlig fagmiljø, og c) AHOs norm for dimensjonering av undervisning av studiokurs og d) finansiering av studieprogrammet, e) akkrediteringskrav IFLA.

a) NOKUTs krav til fagmiljø jf. «Studietilsynsforskriftens» § 2-3
Studietilsynsforskriftens §2-3 stiller krav til at over 50% av faglige stillinger knyttet til aktuelt studieprogram skal ha sin hovedstilling knyttet til fagmiljøet.

¹⁶ se <http://www.oculs.no/publications/>

Når MA Landskapsarkitektur er i full drift med alle fem studentkullene vil 17 av de 30 stillingene (56,6 %) i fagmiljøet være hovedstillinger. Timelærere er da ikke inkludert. Videre stilles det krav til at førstestillingskompetansen knyttet til studieprogrammet er på minimum 50 %. Fagmiljøet knyttet til dette studieprogrammet er oppfylt med 70 % førstestillingskompetanse. Også blant de nyrekruttede stillingene er det en overvekt av førstestillingskompetanse. Da det ikke er besluttet om førstestillingene utlyses som professor og/eller førsteamanuensis vil professorandelen være usikker, men den vil ligge mellom 27 og 50 % avhengig av hvor mange av de nye stillingene som vil besettes som professorstillinger

b) Helhetlig fagmiljø

UiT og AHOs fagmiljø innen landskapsarkitektur og urbanisme betraktes som et felles fagmiljø knyttet til studieprogrammet MA Landskapsarkitektur. Fagmiljøet skal for studentene være et samlet fagmiljø i den forstand at:

- alle organer har representanter fra begge institusjoner
- faglig utveksling
- felles forskningsprosjekter

Den faglige ledelsen av oppgaver knyttet til studieprogrammet (jf. Studietilsynsforskriftens § 2-3 (3)) er ivarettatt i organisering av studieprogrammet. Det vises spesifikt til programstyrets rolle i forhold til ledelse av studieprogrammet. Se vedlegg 1. og 2. *Konsortiumavtale og Felles studiekvalitetshandbok*. Det vises for øvrig til del to og avsnittet *Utfordringer med fellesgrad og geografisk spredning*, for utdypende beskrivelser av helhetlig fagmiljø.

c) AHOs normering av bemanning på studiokurs

Studieprogrammet MA Landskapsarkitektur er dimensjonert i henhold til AHOs interne reglement for normering av undervisning. Normeringen tilsier at bemanning av et studiekurs på 20 studiepoeng skal ha en hovedlærer, i tillegg til undervisningsressurser tilsvarende 60 % stilling som fordeles på det antall stillinger som er hensiktsmessig relatert til det aktuelle emnet. Støttefag på 4 og 6 studiepoeng normeres til en 20 % stilling.

Undervisningsformen i studiet er studiobasert og lærerintensiv. Bemanningsplanen for MA Landskapsarkitektur legger til grunn at studioundervisningen, som er kjernen i undervisningen på programmet, ledes av en fulltidsansatt med førstestillingskompetanse, og assisteres av universitetslektor i deltidsstilling (50%) og eksterne time engasjerte fageksperter i 10% . På denne måten vil alle studio ha et lærerteam med arbeidslivstilknytning, samtidig som undervisningen ledes av en fulltidsansatt. Støttefagene er sammensatt av teori; historiefag, landskapsøkologi og landskapsmedia/konstruksjon og materialer.

d) Finansiering av studiet

Studieprogrammet er dimensjonert og finansiert i kategori B¹⁷, basert på et måltall på 100 studieplasser. Finansieringskategorien tar høyde for at studieprogrammet har høy grad av lærer- og utstyrsintensitet, og gir derfor rom for en lærertetthet tilpasset studiomodellen. Dette er grunnlaget for bemanningsplanen som gir en student lærer-ratio på om lag syv (7) studenter pr. faglige ansatt.

---

¹⁷ Finansieringskategorier 2016 tall ligger [her](#)

Dette tilsvarer normen for bemanning på tilsvarende studietilbud som normalt dimensjoneres med syv (7) til ti (10) studenter pr. faglige ansatt. For øvrig gir finansieringskategorien rom for at infrastruktur ivaretas i form av individuelle arbeidsplasser for studentene, gode verkstedsfasiliteter og tilgang til nødvendige IKT og bibliotekressurser ivaretas.

e) IFLA krav til akkreditering

IFLA har som minimumskrav at tre (3) årsverk i undervisningsstaben skal være utdannet landskapsarkitekt.

Fagmiljøets dokumenterte resultater på høyt nivå og resultater fra samarbeid med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt

Fra oppstart av masterpiloten i 2013 har det vært satt inn ressurser for å etablere et internasjonalt nettverk av institusjoner og fagmiljøer innenfor landskapsarkitektur, urbanisme og arkitektur som tar for seg *nordlige forhold*. Studiet i Tromsø er attraktivt for ulike samarbeidsparter og tiltrekker seg oppmerksomhet. Denne høsten mottar en av de ansatte i masterpilotens emne- landskapsstudioet "Svalbard: Fluid Territory" - den prestisjetunge prisen *The American Society of Landscape Architects's professional Award of Excellence in Research 2017*.

Det kan også vises til et bredt samarbeid med det offentlige og private arbeidsliv, med kommuner og næringer i Nord Norge. Det vises til søknadens del 2, avsnitt *Internasjonalisering og kobling til FoU* og vedlegg 11. og 12 for ytterligere informasjon.

De vitenskapelig ansatte tilknyttet fagmiljøet kan vise til internasjonale meritter innenfor landskapsarkitektur. Institutt for urbanisme og landskap har de siste fire årene (2013-2016) 33 oppføringer i Norsk vitenskapsindeks (NVI¹⁸-), hvorav fem er tidsskriftsartikler på Nivå 2. Av fagmiljøets publikasjoner er 25 % av tidsskriftartiklene de siste 10 år på Nivå 2, mens det samme tallet for del av bok ligger på 44 % på Nivå 2. For øvrig har ansatte i fagmiljøet redaktøransvar for den internasjonale tidsskriftserien innen landskapsarkitektur *JoLA*¹⁹.

Både UiT og AHO har gode ordninger for FoU-tid til vitenskapelig ansatte, som er en viktig forutsetning for videre utvikling av studieprogrammet og fagområdet. Ved fullført rekruttering av nyansatte, vil samlet andel FoU-tid inn i studieprogrammet utgjøre i overkant fem årsverk jf vedlegg 7. Det vises forøvrig til øvrige vedlegg knyttet til fagmiljøet for ytterligere dokumentasjon av faglig bredde og kompetanse innenfor utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid.

---

¹⁸ Biblioteket rapporterer årlig inn resultatbasert publisering på bakgrunn av registreringer i CRISTin systemet. Dette kalles NVI-rapportering og omfatter publikasjoner på nivå 1 og 2, men må også oppfylle en del andre kriterier

¹⁹ Se <http://www.jola-lab.eu/>

Vedlegg	Vedlegg nr.
Konsortiumavtale	1.
Felles studiekvalitetshandbok	2.
Vedlegg studietilbudet:	
Studieplan for MA Landskapsarkitektur	3.
Avtaler om studentutveksling (juridisk bindende)	4.
Studiets relevans - støtteerklæringer eksterne samarbeidspartnere	5.
Vedlegg fagmiljøet:	
Fagmiljøets planlagte faglige bidrag i studiet	6.
Bemanningsplan MA Landskapsarkitektur – faglige stillinger fordelt på emner	7.
Rekrutteringsplan fagmiljø	8.
Fagmiljø som har bidratt inn i felles master pilotutdanning	9.
CV for alle som inngår i studiets fagmiljø mer enn 30%	10.
Publikasjonslister for de siste fem årene før gjeldende søknadsfrist	11.
Nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk som fagmiljøet deltar aktivt i	12.